

"Principles of preserving the cultural heritage". Det fanns dessutom kollokvier över "Prehistoric art".

Som vanligt vid stora kongresser hade en bokutställning ordnats. Det var till större delen den inhemska bokutgivningen som presenterades men även annat fanns med. Ambitionen i Tjeckoslovakien är nu stor att framställa goda publikationer och att starkt utveckla kontakterna med forskning i västliga områden. Det framgick med all tydlighet av ett par böcker som fanns med i deltagarnas bokpaket. Det var dels ett band av *Antiquity* (65, 1991), som hade en särskild avdelning, "Archaeology in Czechoslovakia: Trends and Approaches", och en volym av *Slovenská archeológia* (XXXIX: 1-2, 1991). I *Antiquity* framhölls i inledningen att Tjeckoslovakien är en del av Centraleuropa och inte av Östeuropa samt att man skall utnyttja den nya friheten till att utge goda publikationer. Detsamma kom till uttryck i *Slovenská archeológia* som hade Titus Kolník som huvudredaktör. Där framhölls att serien nu inte längre skall vara politiskt färgad samt att man i stor utsträckning skall publicera på världsspråken så att kontakten utåt kan upprätthållas. Man avser att övergå till Oxford-systemet vid citering och förkortning samt att eftersträva ett kvalitetsmässigt gott tryck.

Föreläsningsprogrammen vid kongressen var givande och kompletterades på många punkter av de många exkursionerna. Som vanligt vid stora kongresser gav kanske ändå kontakterna med deltagarna från olika länder och med deras forskningsprojekt den stora behållningen.

Av utställningar som ordnats skall särskilt nämnas Nationalmuseets permanenta utställning på slottet med de värdefullaste fynden i en väl skyddad skattkammare. Dessutom hade

en särskild utställning ordnats över temat "Die Germanen in Slowakien". Denna visade de rika samlingarna av romerska bronser och glas som kommit till området under markomannernas storhetstid. Dessutom upptog utställningen ett rikt germanskt fyndmaterial.

Kongressen präglades av en fin stämning och av stor gästfrihet trots att de ekonomiska förhållandena i landet är pressade. Som ledamot av Comité Exécutif var jag officiellt inbjuden och inkvarterad i ett av staden Bratislava ägt representationscentrum, City University. Vi var dessutom inbjudna till mottagningar i många sammanhang bl. a. på rådhuset och i parlamentet. En särskild operaföreställning hade ordnats med "Faust et Marguerite" som program. Prägeln av Wien-opera var obestridlig i detta centrum i den gamla dubbelmonarkien.

Ett uppskattat inslag under kongressen var ett besök av chefen för UNESCO som stöder unionens världskongresser. Han gav uttryck för sin stora tillfredsställelse med och sitt engagemang i kongressarbetet. UISPP har nu också knutit särskilda förbindelser med Society for American Archaeology som i sammanhanget representeras av sin past-President Jeremy Sabloff.

Kongressens president professor Bohuslav Chropovský och presidenten i den lokala organisationskommittén professor Juraj Pavúk har stor heder av att ha genomfört en fin och givande kongress även om kongressen som helhet vilade på ett gott lagarbete. Nästa världskongress blir i Forlì i Norditalien år 1996.

Berta Stjernquist
Arkeologiska institutionen
Kraftstorg 1, S-223 50 Lund

"The Castle as a Power Factor and Innovation Center around the Baltic 1000-1400" - från ett symposium i Åbo 3-8 september 1991

Under de senaste 10-15 åren har medeltidsborgen alltmer börjat bli forskningsaktuell efter att ha legat något i bakvattnet sedan

1930-40-talen. Den årligen återkommande metodkonferens, som Riksantikvarieämbetets undersökningsverksamhet anordnar, handla-

de 1988 om den medeltida borgen, och under årens lopp har flera intressanta borgundersökningar genomförts med en förnyad syn på vad denna typ av lämningar kan informera om. För oss som deltar i denna forskning motogs en inbjudan till ett Östersjösymposium över ämnet med jubel.

Inbjudan kom från Åbo i Finland, och initiativtagare var Knut Drake. För arrangemangen stod Åbo Landskapsmuseum och Finska Medeltidsarkeologiska sällskapet. Förhoppningarna var mycket höga hos ett femtiotal deltagare, eftersom detta var det första symposiet i sitt slag och unikt så till vida, att representanterna kom från hela Östersjöområdet inklusive de baltiska staterna, som annars inte haft så lätt att framträda i liknande sammanhang.

Efter en visning av Åbo slott och introduktionsföreläsning om borgar i Finland av C. J. Gardberg, transporterades vi till kursgården Tammivalkama någon mil utanför staden, där arbetet kunde börja. Digra dagar följde, där halvtimmeslånga föreläsningar radade upp sig med någon kvarts diskussionsstund då och då, och – faktiskt – en och en annan paus – ja, mönstret känns väl igen från andra symposier. Välplanerade avbrott (och välbehövliga, en tacksamhetens tanke till arrangörerna) utgjordes av en exkursionseftermiddag mitt i veckan, då vi fick besöka bl. a. Vanhalinna (dvs. gammelborgen i förhållande till borgen i Åbo) och biskopsborgen Kuusisto (Kustö), och en påkostad kvällsmottagning på Åbo slott med Åbo stad som värd. Annars avslutades kvällarna i bastun (könsseparerad), vars sällskapsrum (icke könsseparerat) kom att bli en central punkt under veckan: där utbyttes de verkliga erfarenheterna!

Symposieämnet var visserligen preciserat men formulerat på ett sådant sätt, att öppningar fanns åt alla håll. Man anade här en medveten tanke från arrangörernas sida, men om så inte var fallet fick det ändå samma gynnsamma effekt. Många föredragshållare gick utanför ämnet, och någon mer ingående diskussion om borgen som maktfaktor och innovationscentrum kom inte till stånd. Vad vi däremot girigt kunde suga i oss var en läcker provkarta över pågående forskningsarbeten

från alla håll kring Östersjön. Vi fick grepp om forskningsläget i de olika länderna, forskningsfronter, paradigmer etc., och här kändes verkligen starkt ett behov av kalibrering: vi måste söka en gemensam plattform, om vi helt skall kunna ta del av varandras värdefulla kunskaper! Symptomatiskt var, att de mest ingående diskussionerna blossade upp kring terminologiska frågor. Upprepade gånger visade det sig t. ex., att vi i olika länder har olika innehåll i ett så fundamentalt begrepp som borg! För att inte tala om borgarnas funktion.

Men här låg, som jag personligen uppfattade det, värdet i detta första symposium: en probleminventering, ur vilken sedan smalare ämnen för kommande symposier kan plockas. Jag skall här inte gå in på ämnena för de enskilda föredragen, men spännvidden sträckte sig från fornborgsliknande befästningar till de mest komplicerade palats- och ordensborgar, från lantliga miljöer till stadsbefästningar, från strikt redovisning av fakta till filosofiska utläggningar, från förhistorisk tid till 1600-tal. Inom parentes kan sägas, att många arkeologer uppfattade kanske en viss konsthistorisk dominans. Föredragen kommer att redovisas i bokform förhoppningsvis före hösten 1993.

Ett annat värde med symposiet var inblicken i de hittills ganska dolda områden, som nu genom baltarnas närvaro kunde öppnas. Och för oss alla kändes också det historiska ögonblicket mycket starkt, när den sovjetiske presidenten Gorbatjov mot slutet av symposieveckan undertecknade de baltiska staternas frigörelseakt.

Symposiet avslutades med en tvådagsexkursion, varvid bl. a. Raseborg och Hämeenlinna (Tavastehus) besöktes ena dagen och Kastelholm på Åland den andra, varefter symposiet upplöstes i Mariehamn.

Ett varmt tack till Knut Drake och hans duktiga medarbetare för denna välarrangerade vecka, och här kan jag göra mig till talesman för hela symposiet. Ett stort tack även till de kommunala representanter och andra som ställde upp med representation och annat stöd. Jag säger detta lite riktat till mitt eget hemland: Sverige blev föreslaget som värdland för nästa symposium, som skall äga rum

1993. Vi har ett mycket drygt arbete framför oss, om vi skall nå upp till den höga kvaliteten i både innehåll och form, som kännetecknade symposiet i Åbo.

Slutligen ett upprop till alla som i sin forskning oavsett disciplin direkt eller indirekt berör den medeltida borgen. Ett kontaktnät är nu under uppbyggnad för att samla medlemmar till en landsomfattande "borggrupp", som kan träffas relativt regelbundet och under olika former utbyta kunskaper och erfarenheter. Avsikten är att på nationell nivå knyta det nät vidare, som påbörjades vid symposiet.

Gruppens sammansättning bör vara så va-

rierad som möjligt, och kunskaperna inom gruppen bör täcka inte bara medeltida förhållanden utan även för- och eftermedeltida, inte bara traditionella och objektsinriktade "borgämnen" som arkeologi, konstvetenskap och historia utan alla ämnesområden som med olika aspekter kan belysa borgen som företeelse. Intresserade ombedes skriva till undertecknad, gärna också med några korta rader om ämnesområde och forskningsinriktning.

Hans A. Lidén
Statens Historiska Museum
Box 5405
S-11484 Stockholm